

MOKRY (115) *ai*

o *jasne*.

sg m N mokry (18). ◊ *G* mokr(e)go (1). ◊ *A* mokry (3). ◊ *I* mokrym (4). ◊ *f N* mokrą (17); -ą (12), -(a) (5). ◊ *G* mokr(e)j (3). ◊ *A* mokrą (5). ◊ *I* mokrą (5). ◊ *L* mokrój (3); -ój (1), -(e)j (2). ◊ *n N* mokr(e) (6). ◊ *G* mokrégo (5); -égo (3), -(e)go (2). ◊ *A* mokro (6) [*w tym: Mącz* 159d, 203c, 356b [2 r.]; *Calep* 627a *może av*], mokr(e) (2); -o *FalZioł, Calep*; -(e) *CiekPotr*; -o : -(e) *Mącz* (4 : 1). ◊ *L* mokrym (2). ◊ *pl N m pers* mokrzy (1). *subst* mokr(e) (4). ◊ *G* mokrych (9). ◊ *D* mokrym (1). ◊ *A* *subst* mokr(e) (5). ◊ *If* mokr(e)mi (4). ◊ *L* mokrych (10), mokr(e)ch (1); -ych : -(e)ch *FalZioł* (1 : 1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.

1. *Wilgotny, nasycony wilgocią, przeniknięty obficie wodą lub innym płynem; humidus, irriguus, madens, madidus Mącz, Cn; humectus, madidatus, succosus, udus, uliginosus, uvidus, vaporosus Cn* (79) : wezmi prześcieradło: maczay ie w oney wodzie [...] á wwiń wżytko ciało w ono prześcieradło mokro *FalZioł* II 19a, II 2d [2 r.], IV 50a, V 19d; iako to widzamy wchufcie mokrey ktora gdy wfchnie bywa bielża *GlabGad* G6v, F6, G3; *Mącz* 32d, 116c, 159c [2 r.], d, 203b (14); *SienLek* 172v; *BielSat* D2v; *BudBib* 4.Esdr 6/52 [2 r.]; Oná część miáftá w ktorey fię zápaliło/ niech [...] hakámi rozrywáią/ y chuftámi mokremi gálfzá. *ModrzBaz* 84; *Oczko* 16v; *SkarŻyw* 160; *BielRozm* 27; *Calep* 302b, 432b, 491a, 965h, 1104b.

mokry od czego (2): Sprácowálem fię w pláczu moim/ ná káždá noc opływa pościel moiá/ á łóże moje mokre ieft od łez [*in lachryma mea stratum meum liquefaciam*]. *BibRadz Ps* 6/7; *Vdus aqua*, *Mokry od wody. Mącz* 476d.

mokry dla czego [= *z powodu czego*] (1): Wołochda [...] ieft Kráiná wżytká mokra dla gęftych ieżior y láfow *BielKron* 433.

W połączeniu szeregowym (1): *Viátka* [...] Kráiná tá ieft/ mokra/ błotna/ nierodna *BielKron* 434.

W przeciwstawieniach: »mokry ... suchy (7), suchuchny« (8): *GlabGad* E8v, I3v; prośił Godeon [!] znáku zwycięftwá od Bogá/ położywfiży wełnę ná zyemi fuchey/ ktorą przemienną náydował/ czałem mokrą czałem fuchą/ to ieft/ pirwey żádał áby byłá wełná mokra á zyemiá pod nią fucha/ y sftáło fie ták. *BielKron* 50, 50 [2 r.]; *Mącz* 387a; *RejZwierc* 205v; w koło nich wżytki mieyfćá bárzo mokre/ á tám gdzie flucháli ludzie/ fuchuchne zoftály *SkarŻyw* 543.

W charakterystycznych połączeniach: *mokra(-e, -y) chusta (a. chustka)* (6), *drwa* (5), *kraina* (4), *miejsce* (2), *płat, skora, wełna* (2).

Zwrot: »mokro czynić, mokro czynienie« = *humectare, madidare, rigare Mącz; madeficere Calep; rigatio Mącz* (4 : 1): *Humecto, Odmiękczam/ Pokrápiam* wilgotno y mokro czynię. *Mącz* 159d, 203c, 356b [2 r.]; *Calep* 627a.

Wyrażenia: »grunt mokry« (1): *Humidum solum descivit in pratum*, Niski grunt mokry obrócił fie w łąkę. *Mącz* 373b.

»łąka mokra« [*szyk* 1 : 1] (2): *FalZioł* I 154a; *Irrigua prata*, Mokre łąki w niżinie leżące. *Mącz* 356c.

»mokre mie(j)s(t)ce« = *wilgotna, podmokła gleba a. łąd* [*szyk* 9 : 5] [*w tym pl* (10)] (14): nad rzeką zktorey wychodżyło fiedm krow cudnych a bárzo tłuftyh/ a pały fie na miefcach mokrich [*et pascebantur in locis palustribus Vulg Gen* 41/2] *HistJóz* B, Bv; roście [*sosna*] na mokrech mieftczach

FalZioł I 116a, I 112d, 113a, 114b, 115a, 154a; Thenże Krol Krzepicki zamek ná gránicy Słáfkiey y miálfteczko záložyl ná mieyfcu mokrym. *BielKron* 376v, 269v; *Mącz* 193a, 387a; náwieziłz then Vpułt ziemiá dobrá/ coby nie piáfkowátá/ y nienapłáwná [...] ále pátrzay iłłu práwie dobrego/ z mokrégo mieyfcá. *Strum* M2v; *SkarŻyw* 543.

peryfr. »mokre słonych wod ścieżki« = *szlaki morskie* (1): Lodzi bukowa ktoráś gładkiey Twarzy páfłterzá Pryámczyká Mokremi słonych wod ścieżkámí Do przezroczyłtych Eurotowych Brodow nošilá *KochOdpr* C3v.

»mokre wilgości« (1): Gdy mgły wftáią ku gorze tu z mokrych wilgości/ To lie iuż tám z nich rodzą rozne przypáđłóści. *RejWiz* 150v.

»mokre ziarno« (1): áby ziórno býło dobrze wyłchłé/ bo mokre áłbo niedożrzáłe pewnie zgniye. *RejZwierc* 109v.

»mokra ziemia« [szyk 3 : 2] (5): *GlabGad* I3v; *BielKron* 50; áżby błoto býło koło żłobów/ tákże ónym błotem żłoby dychtuy: á to dla tego/ áby óná ziemiá mokra koło żłobów dobrze odewrzálá *Strum* Gv, G2 [2 r.].

Szeregi: »mokry a sapiący« (1): iefliże mu [płomieniowi] też mokrych á fápíacych [drew] przyłožá/ thedy lie też wlecze po ziemi z dymem półpołu. *RejZwierc* 41v.

»zimny, (a) mokry« (2): Acz v nas kráiná zimná á mokra/ ále wyłzney leży nád Egipt *BielKron* 8v, 385.

W przeni (2) :

Wyrażenie: »mokra śmierć« = *śmierć na skutek utonięcia* (2): nawá żadnéy ípráwy Nie łłucha/ ále w morłkim rozgniewániu pływa Sámopás/ á mokra śmierć zewłząd łye dobywa. *KochPam* 85; *GrochKal* 11.

a. *W funkcji rzeczownika:* »mokre« (1) :

W przeciwstawieniu: »suche ... mokre« (1): Czynu do koł/ do wozow/ tákiego co z łuchego rąbiá dołyc przyczynić [...] bo to co z mokregó vrobi/ nágotuie/ kiedy chce. *GostGosp* 82.

2. *Płynny* (16) :

Zestawienia: bibl. »mokra ofiara« = *ofiara płynna (z wina) składana w Starym Testamencie; libamen* *PolAnt* [szyk 6 : 4] (10): áby czynili mokre ofiary Bogom eudzym *BibRadz Ier* 7/18; Náczynicie też naczynia s czyłtego złotá [...] ná kółztowánie ofiar mokrych [offerenda sunt libamina *Vulg Ex* 25/29] *BielKron* 33; Nie przyniełięćie [!] nań kádzenia obcego/ áni obiáty/ áni mokrey ofiáry wleiećie nań. *BudBib Ex* 30/9, *Ier* 32/29; *BudNT Philipp* 2/17.

~ *W połączeniach szeregowych* (2): A iżby łię pohámowáli od ofiar palonych/ śniednych/ y mokrych [prohiberent holocausta et sacrificium et libationem] *BibRadz 1.Mach* 1/47; *BudBib 1.Mach* 1/47.

Szereg: »śniedny i mokry« = *munus et libamen* *PolAnt* (9): tedy włzytko zgromáđenje ma ofiárowác Cielcá ku ofierze paloney zá wdzięczná wonnołć Pánu/ łpołu z łniedná y z mokrá ofiárá *BibRadz Num* 15/24, *Lev* 23/18, *Eccli* 45/19. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]. ~

»mokre rzeczy« = *pliny; liquores Modrz [szyk 2 : 1] (3)*: Log ięft miará mokrych rzeczy w którą fię leie fześć fkorupin iáiowych. *BudBib* I 62b *marg*, I 47a *marg*; iż iáko żyto/ y mokre rzeczy wedle pewney miáry przedawáią/ ták by też mięło/ fyry/ másto/ [...] ná wagę przedawano. *ModrzBaz* 33.

a. W funkcji rzeczownika: »mokre« (3) : niemiéy w gmáchu nic mokrego/ czego by fy y muchy nápić mogły *SienLek* 159; *KochBr* 151.

Szereg: »śniedne ani mokre« (1): Gdzie much niechcesz mieć/ Niemiey thám śniedného áni mokrégo *SienLek* 159.

3. W odniesieniu do roku lub jakiejś jego pory; deszczowy, dżdżysty; austrinus, humidus, imbrifer Cn (8) : Amnis [!] pluviosus, Deszczowny/ Niepogodny/ Mokri rok. *Mącz* 306d; Pluviosus sum: ut Annus pluviosus, in quo crebri imbres decidunt – Vítawnie defzcz puścza, iáci, mokri. *Calep* 815b; á níż kopy z polá Zwiozą, tym w mokre láto ode dżdżow pogniá. *CiekPotr* 30.

W charakterystycznych połączeniach: mokra(-e, -y) jesień, lato (2), rok (3), wiosna.

Szeregi: »gorący a mokry« (1): Wiofna ięft napierwíza część/ która ięft gorącza á mokra, powietrzna y krewna *FalZioł* [+ 8]v.

»(i) suchy albo (i) mokry« (3): niewierz temu ábyć tho tobie fuchy flbo mokry rok czyniá/ ále ty łobie łam tho czyniá y fuchy y mokry rok *RejAp* 58v, 58v.

»zimny i mokry« (1): Trzecia ięft Iefień zimna y mokra. W niey fię flegma mnoży. *FalZioł* [+8]v.

4. W odniesieniu do żywiołów; humidus, succidus Cn (4) :

W przeciwstawieniu: »mokry ... suchy« (3): Żywioły czterzy łą z śwemi przyrodzonemi łpofoby, Powietrze gorące y mokre/ ogień gorący y fuchy *FalZioł* [+8]v, [+8]v; *OrzQuin* P2.

W charakterystycznych połączeniach: mokre(-a) powietrze, woda (2).

Wyrażenie: peryfr. »mokry żywioł« = *morze* (1): nyemogłá mi ták wyelka odchłáń mokrego żywyołá (to yeft morzá) á dálekość żyem łfukánya drogyey perły zábronić *KromRozm III* O3v.

Szeregi: »gorący i mokry« (1): Żywioły czterzy łą z śwemi przyrodzonemi łpofoby, Powietrze gorące y mokre/ ogień gorący y fuchy/ woda mokra y zimna/ ziemia zimna y łucha. *FalZioł* [+8]v.

»wilgi a mokry« (1): trudno ogień z wody bywa/ bowiem łpółeczności nie máią z łobą żadný: wodá wilga á mokra/ Ogień fuchy á ciepły *OrzQuin* P2.

»mokry i zimny« (1): Żywioły czterzy łą [...] woda mokra y zimna *FalZioł* [+8]v.

5. fizjolog. W odniesieniu do płynu organicznego w żywym ustroju, do natury organizmów ludzkich i zwierzęcych; także w odniesieniu do stanów chorobowych organizmów żywych; insiccatus, succidus, udus Cn (6) :

Wyrażenia: »flegma mokra« (1): Komu lepak pánuie Pypeć/ álbó flegmá mokra á zimna/ Tacy ludzie bywáią tłúści/ leniwi/ niedowćipni/ częfto pluiá *SienLek* 29v.

»materia mokra« (1): Trzecia ięft flegma, z materiey mokrey á zimney, ta ma łwe włáftne mięftcze w płúczach. *GlabGad* E2.

»natura mokra« (1): Iako o nich [rybach] piłze Auic. w księgach wthorich lekarzkich: Iż ięft gich natura zimna y mokra [iże ich przyrodzenie ięft zimne y wilgotne *SienHerb* 322b]/ to ięft flegmiłtha półpolicie włythkich *FalZioł* IV 45a.

lek. »świerzb mokry« [o ciekącym, wydzielającym płyn] (1): ielli [...] miałby błonkę abo bielmo ná oku swoim/ ábo świerzb łuchy álbo świerzb mokry [iugem scabiem]/ [...] niech nieprzyłtępuie ofiárować ogniłtych ofiar Iehowie *BudBib Lev* 21/20 [cf Świerzb gnołłty iáko leczyć *SienLek C#2*].

lek. »wrzody mokre« [o ciekących, wydzielających płyn] (1): Oley łkoczka więczłzge ofipanie na cieie/ y wrzodi mokre na głowie/ y krołty zaułzne [...] leczy. *FalZioł* I 62d.

Szeregi: »miękkki a mokry« (1): Abowiem ktorzi łą według połozenia cieiełnego mieczzy á mokrzy/ tedy moczniefzym czwiczenim maią być ofułzani y twardymi czynięni *KwiatKsiąż* N4.

»mokry a (i) zimny« [szyk 2 : 1] (3): *FalZioł* IV 45a; *GlabGad* E2; *SienLek* 29v cf »flegma mokra«, »materyja mokra«, »natura mokra«.

6. Zestawienie w funkcji n-loc: »Mokra Gora, gora rzeczona Mokrą« [1 : 1] (2) : rozciągał łobie [Skanderbeg] páńłtwo ktore iego oćiec trzymał około mokrey gory/ áż do Bulgáryey *BielKron* 244; [Skanderbeg] záiechał [...] wnocy ná gorę rzeczoną Mokrą/ zátáił łie thám *BielKron* 252v.

Synonimy: **1.** *sapiący, wilgi, wilgotny*; **3.** *deszczowny, deszczowy, dżdżysty, nie pogodny*; **5.** *wilgi, wilgotny*.

Cf **NIEMOKRY**

TZ